

مطالعات اجتماعی در آلمان

افشین چمن آرا

مقدمه

اگر یک اصطلاح در لغت‌نامه آموزش و پرورش آلمان باشد که دربرگیرنده همان مفهوم واژه آمریکایی آن، یعنی «مطالعات اجتماعی» باشد، واژه «Politische Bildung» یا «پیشرفت سیاسی» است. در اینجا سیاست مفهوم جامع تری نسبت به مفهوم آمریکایی آن دارد و در برگیرنده تمام چیزهایی است که زندگی بشر به‌عنوان یک موجود اجتماعی با آن سر و کار دارد. از آنجا که آلمان کشوری توسعه‌یافته و صنعتی است و تغییرات فراوانی در نحوه زندگی افراد روی می‌دهد، دانش‌آموزان همواره باید خود را با شرایط اجتماعی روز مطابقت دهند. لذا درس علوم اجتماعی که از دوره ابتدایی تا دبیرستان برای آن‌ها تنظیم می‌شود، باید مورد بازبینی و تغییر قرار گیرد. لازم است، محتواهای جدیدی برای حمایت از دانش‌آموزان، در شناسایی نقاط قوت شخصی آن‌ها و هم‌سویی‌شان با اهداف زندگی و شغلی آن‌ها طراحی شوند. علاوه بر محتوا، زمان ارائه هر درس به دانش‌آموز نیز اهمیت دارد.

علوم اجتماعی پنجم و ششم

دنیای ما به سرعت در حال تغییر است. همین تغییرات هستند که جهان را شکل می‌دهند. درس علوم اجتماعی پایه‌های پنجم و ششم به دانش‌آموزان کمک می‌کند با دنیای امروز آشنا شوند و آن‌ها را تشویق می‌کند که یاد بگیرند و عکس‌العمل نشان دهند. هدف اولیه درس علوم اجتماعی آشناسازی دانش‌آموزان با دوره، زمان و جامعه است. برای دستیابی به این هدف، آن‌ها به کشف وقایع، فرایندها و ساختارهایی می‌پردازند که با اثرات هم‌زیستی مسالمت‌آمیز انسان در محیط زیست در حال و آینده سر و کار دارند. به‌علاوه، آن‌ها راه‌های گوناگون شرکت در اجتماع را می‌آموزند، راه‌حل‌های بالقوه برای رویارویی با چالش‌ها را ارزیابی می‌کنند و این راه‌حل‌ها را مورد آزمایش قرار می‌دهند.

یکی کردن علوم اجتماعی پنجم و ششم، پلی را میان درس «ساشونتاریج» (درسی که در مدرسه ابتدایی تدریس می‌شود تا دانش‌آموزان را با پدیده‌های علمی و فنی و نیز جنبه‌های تاریخی، اقتصادی و اجتماعی منطقه اطرافشان آشنا کند)، ارائه‌شده در پایه‌های اول تا چهارم، و درس‌های جغرافیا، تاریخ و سیاست دوره اول دبیرستان شکل می‌دهد تا دانش‌آموزان را برای یادگیری آن‌ها آماده کند. اگرچه دانش‌آموزان در پایه‌های اول تا دهم گاهی مطالب تکراری

کلیدواژه‌ها: مطالعات اجتماعی آلمان، مطابقت با شرایط اجتماعی، حمایت از دانش‌آموزان

می‌خوانند، ولی بیچیدگی این مطالب به تدریج بیشتر می‌شود و کم‌کم توانمندی‌هایشان افزایش می‌یابد.

کدام توانمندی‌ها؟

دانش‌آموزان چه توانمندی‌هایی در این درس کسب می‌کنند؟ هدف درس علوم اجتماعی آن است که دانش‌آموزان بتوانند ارتباطات داخلی بین جغرافی، اوضاع سیاسی-اجتماعی و پیش‌نیازهای تاریخی را تشخیص دهند. در کلاس درس، آن‌ها با به‌کارگیری روش‌های فنی متفاوت به کسب دانش در جغرافیا، تاریخ و سیاست می‌پردازند. می‌آموزند که چگونه شرایط جغرافیایی بر جوامع تأثیر می‌گذارد. همچنین با نقشه‌های جغرافیایی و دانش پایه تهیه نقشه‌ها و اطلس‌ها آشنا می‌شوند و روی این سؤال‌ها کار می‌کنند:

● چگونه فعالیت‌های انسان، محیط زیست و شرایط زندگی را تحت تأثیر مثبت یا منفی‌اش قرار می‌دهد؟

● چطور انسان می‌تواند از محیط زیست و زمین محافظت کند؟ دانش‌آموزان بر اساس منابع و تصاویری از فعالیت‌های انسانی در گذشته، اطلاعات علمی به دست می‌آورند. تصاویر و حوادث تاریخی گزارش شده به‌طور نقادانه مورد ارزیابی، موشکافی و بررسی قرار می‌گیرند تا به ارزش زندگی انسان پی برده شود (یادگیری جغرافیا). آنان در یک سیر یادگیری کنترل‌شده تاریخ را بر اساس پیامدها و چشم‌اندازها مورد بازبینی و بازگویی قرار می‌دهند و حتی خودشان نیز در این فرایند شرکت می‌کنند (یادگیری تاریخ).

به‌منظور یادگیری نماد سیاسی و عملکرد دموکراتیک و احتمالات، مثال‌های سیاسی زده می‌شود. در این متون، آن‌ها درباره وقایع، تصمیمات و مباحث سیاسی جاری به بحث می‌پردازند. با انجام این کارها شرایط دیگران را درک و با آن‌ها همدلی می‌کنند و نیز توانایی برخورد با تضادها و رسیدن به مصالحه را یاد می‌گیرند.

در منابع مختلف اطلاعاتی، دانش‌آموزان در معرض پدیده‌های اجتماعی قرار می‌گیرند و روی آن‌ها کار می‌کنند. از منابع تاریخی، نقشه‌ها، اینترنت و نیز مکان‌هایی مثل موزه‌ها، برای کسب اطلاعات استفاده می‌کنند. مواد درسی و رسانه‌های مورد استفاده ارزیابی می‌شوند تا اثربخشی آن‌ها در روند کار تعیین شود. اطلاعات نیز ارزیابی می‌شوند تا بتوان به گونه هر چه مطلوب‌تری آن‌ها را ارائه کرد. همچنین، دانش‌آموزان یاد می‌گیرند به وضعیت قابل توجهی از نظر علمی، در رابطه با آنچه در گذشته و حال کسب کرده‌اند، برسند. یاد می‌گیرند که از زوایای مختلف به موضوع‌ها بنگرند و از جنبه‌های متفاوت عکس‌العمل نشان دهند تا استانداردهای ارزشی خود را محک بزنند و در قضاوت دیگران به یک وضعیت ثابت برسند. آن‌ها از طریق طرح سؤال‌های متناسب با زندگی‌شان و سبک و سنگین کردن گزینه‌های مورد قضاوت، فکر می‌کنند.

درس‌های مرتبط با علوم اجتماعی (الف) جغرافیا

هدف از کلاس جغرافی شناخت دنیای همواره در تغییر و پیچیده

از چشم‌اندازهای مختلف است. عنوان‌های انتخابی برای تدریس جغرافی بر اساس چالش‌های عصر ما تعیین می‌شوند؛ چالش‌هایی مثل جهانی‌شدن، پیشرفت جمعیت، شهرنشینی، تولید انرژی، تغییر آب‌وهوا یا ناسازگاری‌ها، و ربط‌دادن این موارد به زندگی دانش‌آموزان. برای پاسخ به سؤال‌هایی در این زمینه‌ها، دانش‌آموزان در کلاس به بررسی یک منطقه می‌پردازند. آن‌ها از روش‌های متفاوتی برای تحقیق در مورد پدیده‌ها در سطوح متفاوت (محلی یا جهانی) استفاده می‌کنند، و روابط بینابین را به ترتیب مربوط به خود، بیان می‌کنند. نتیجه این بررسی در یک ارزیابی منطقه‌ای که برای استخراج راه‌حل‌های راهبردی بالقوه به کار می‌رود، مورد استفاده قرار می‌گیرد.

دانش‌آموزان در درس جغرافیا، به چه توانمندی‌هایی دست می‌یابند؟

درس جغرافیا در پنج مقوله به دانش‌آموزان توانمندی می‌بخشد:

۱. **توانمندی جهت‌یابی:** به توصیف توانایی جهت‌یابی فرد در فضا (مکان) می‌پردازد و با استفاده از دانش نقشه‌برداری، استفاده از نقشه‌ها و اجرای طرح‌ها و نیز کمک‌های فنی و سیستم‌های هوایی (نظیر مقیاس، جهت‌های قطب‌نما برای توصیف موقعیت‌ها)، این توانمندی پیشرفت می‌کند.

۲. **توانمندی کاربرد دانش سیستم‌ها:** این توانمندی در برگیرنده توانایی درک نظم موجود در پدیده‌های طبیعی و مربوط به تماس بشر با طبیعت است. از جهت‌یابی و دانش فضایی بهره می‌گیرد و قادر به بررسی روابط علت و معلولی و ارتباطات بشر با محیط زیست است (مثلاً اثر پایین آمدن سطح آب زمین از دید محیط زیست، اقتصاد و انتقال جوامع به مناطق دیگر).

۳. **در کاربرد روش:** دانش‌آموزان به کسب توانایی بررسی و نشان دادن اطلاعات و یافته‌های مرتبط فضایی نائل می‌شوند (برای مثال، تجزیه و تحلیل دیاگرام آب‌وهوا، نشان دادن روابط در زنجیره‌های علت و معلولی و اثرات متقابل پدیده‌ها بر هم، کامل کردن اطلاعات مناطق با مدل‌های نظری و به دست آوردن توضیحات بیشتر).

۴. **در توانمندی ارتباطات:** دانش‌آموزان توانایی بیان منطقی موضوع‌ها را با استفاده از واژه‌های فنی صحیح به دست می‌آورند و آن را به‌طور مناسبی به شنونده مورد نظر ابلاغ می‌کنند. آن‌ها از اصطلاحات فنی که در کلاس ارائه می‌شوند، استفاده می‌کنند.

۵. **توانمندی قضاوت:** توانایی استفاده از مقیاس به‌عنوان اساسی برای نشان‌دادن و سنجش موضوع‌ها و مسائل وابسته به فضا و نیز اطلاعات رسانه‌ای و یافته‌های جغرافیایی است. به‌علاوه، راه‌حل‌های ارائه‌شده و پیشرفت‌های به‌دست‌آمده مورد بحث قرار می‌گیرند و امکان‌پذیر بودنشان به‌طور دقیق مورد بررسی قرار می‌گیرد.

این مقوله‌های توانمندی اساس پیشرفت توانمندی جغرافیایی در عمل محسوب می‌شوند. این امر بدان معناست که دانش‌آموزان یاد می‌گیرند، پس از سنجیدن موارد دیگر و شرکت در توسعهٔ دموکراتیک جامعه تصمیمات مدلل اتخاذ کنند.

ب) تاریخ

انقلاب را چگونه تعریف کنیم؟ چگونه یک انقلاب رخ می‌دهد؟ چرا مردم خود را بخشی از جامعه می‌دانند و چرا آن‌ها دیگران را بیگانه می‌پندارند؟ پاسخ به این سؤال‌ها و سؤال‌های دیگری که مطرح می‌شوند، دانش‌آموزان را با حوادث گذشته و حال آشنا می‌سازند. همچنین موقعیت‌هایی را به وجود می‌آورند که آن‌ها سعی کنند، استانداردهای عملکردشان در زندگی روزمره و نگاهشان از خود را وسعت بخشند. من می‌خواهم چگونه باشم یا چگونه نباشم؟ چگونه نمی‌توانم باشم؟ علاوه بر این، دانش‌آموزان با خواندن تاریخ به ایده‌هایی در رابطه با هم‌زیستی مسالمت‌آمیز و معنادار در جامعه و در آینده دست می‌یابند.

هدف کلاس تاریخ توانایی بخشیدن به شاگردان برای رسیدن به یک رابطهٔ منطقی بین گذشته، حال و آینده و در عین حال بالابردن آگاهی آن‌ها از تاریخ است. شاگردان این آگاهی را با طبقه‌بندی صحیح حوادث تاریخی افزایش می‌دهند و می‌توانند بین حوادثی که واقعاً اتفاق افتاده‌اند و حوادثی که می‌توانستند اتفاق بیفتند، تمایز قائل شوند. آن‌ها تشخیص می‌دهند که زندگی می‌تواند به طرز شکوهمندی تغییر کند. در معرض تاریخ قرار گرفتن دانش‌آموزان شخصیت فردی و حالت سیاسی آن‌ها را پیشرفت می‌دهد و به دانش‌هایی در مورد نابرابری‌های تاریخ نظیر مردیت، زنیت یا مردسالاری و زن‌سالاری پی می‌برند. در نهایت نیز به استانداردهایی در رفتار اجتماعی می‌رسند.

تاریخ چه توانمندی‌هایی به دانش‌آموزان می‌دهد؟

در این درس آن‌ها دربارهٔ حوادث تاریخی و مراحل آن و ساختارهای حوادث چیزهایی می‌آموزند. مفهوم عملکردهای مردم قدیم را می‌فهمند و با استفاده از توانمندی‌هایی چون شرح و بیان، تجزیه و تحلیل، کاربرد روش، قضاوت، جهت‌یابی و تصویرسازی (نمایش)، عملکردهای گذشتگان را توضیح می‌دهند.

درس‌های قبل بر اساس پیش‌زمینهٔ توانمندی‌هایی که در علوم اجتماعی پایه‌های پنجم و ششم کسب کرده‌اند، ارائه می‌شوند، ولی در این مرحله توانمندی‌ها عمیق‌تر و تیزبینانه‌تر می‌شوند:

۱. توانمندی شرح و بیان: دانش‌آموزان به بررسی و مقایسهٔ دیدگاه‌های مختلف در منابع می‌پردازند و به استدلالی صحیح و منطقی دست می‌یابند.

۲. توانمندی تجزیه و تحلیل: آن‌ها به بررسی و بحث در مورد نمایش‌های گذشته می‌نشینند و همراه با شرح و بیان قضاوت می‌کنند و مقاصد را در نظر می‌گیرند.

۳. در توانمندی کاربرد روش‌ها: روش‌های عبارت‌اند از چگونگی گرفتن اطلاعات تاریخی موردنظر از موضوع‌ها؛ تصحیح منبع اطلاعاتی؛ مهارت‌های تحقیق؛ کاربرد زبان فنی.

۴. در توانمندی قضاوت و جهت‌یابی: در مورد روی دادن یک واقعه در گذشته و روشی که آن واقعه شرح داده شده است، به‌طور منطقی قضاوت می‌کنند. در طول کار، دانش‌آموزان بین یک قضاوت هدفمند و قضاوت مشخص خود تمایز قائل می‌شوند. این قضاوت‌ها را به زندگی خودشان ربط می‌دهند و بر توانایی خود می‌افزایند تا به حال و آینده جهت دهند.

دانش‌آموزان همهٔ این توانایی‌ها و مهارت‌ها را در مقولهٔ توانمندی روایت تصویری تاریخ بیاد می‌گیرند. آن‌ها از دانش برای کنار هم قراردادن حوادث تاریخی بر اساس زمان وقوع آن‌ها استفاده می‌کنند و به شناسایی علت‌های بیان حوادث تاریخی می‌پردازند. به این ترتیب آن‌ها قادر خواهند بود، ارتباطات تاریخی را توصیف کنند و شرح دهند که چگونه وقوع یک حادثه به وقوع حوادث دیگری منجر می‌شود.

چه عنوان‌ها و محتواهایی در درس تاریخ ارائه می‌شوند؟

قرون وسطا (تقریباً ۱۵۰۰-۱۰۰۰)

- کلیسا؛
- نظام دولتی به فدرال و مانوربان؛
- محیط‌های زندگی.

دوره مدرن اولیه (تقریباً ۱۷۵۰-۱۵۰۰)

- عصر بالارفتن تفکر: رنسانس و انسان‌گرایی؛ اصلاحات و جنگ‌های صلیبی؛

عصر انقلاب‌ها (تقریباً ۱۹۰۰-۱۷۵۰)

- روشن‌فکری و آزادی‌خواهی؛
- طغیان سیاست: انقلاب فرانسه؛
- انقلاب صنعتی و فنی.

واحدهای ترکیبی با علوم اجتماعی

- فقر و ثروت (در طول عصرها)
- قرون وسطا: فقر، ثروت؛
- دوره مدرن اولیه: سیاست‌های شهرنشینی، فقرا بین رفاه و سرکوب؛
- دوره صنعتی: سؤال اجتماعی؛
- پاسخ‌هایی از اقتصاد، مذهب و سیاسی.

مهاجرت (در طول عصرها)

- پیشروی آلمان به سمت شرق و مهاجرت بومی؛
- مهاجرت‌های مدرن اولیه (تحت فشار) مثل تراکس، بوهمیا، و هوگوناتس، یا آفریقای‌ها به برلین و برادنبورگ؛
- مهاجرت در قرن نوزدهم به آمریکا، دور شدن آفریقای‌ها و تبعید جمعیت بومی.

واحدهای انتخابی

- یهودیت، مسیحیت و اسلام؛
- تاریخچه‌ای از شهری با استفاده از مثال؛
- گام‌هایی به سوی دموکراسی مدرن؛
- گسترش اروپا و استعمار؛
- نظرات دنیا.

دو پایه نهم و دهم

- جنگ جهانی اول: علل و نتایج آن برای آلمان، اروپا و دنیا؛
- جمهوری وایمار، خطرات و فرصت‌های اولین دموکراسی آلمان؛
- مقاومت در برابر قانون نازی در آلمان و اروپا؛
- فرهنگ تاریخی: یادآوری گذشته.

جنگ سرد: دوقطبی شدن دنیا و آلمان پس از سال ۱۹۴۵

- ایالات متحده و اتحاد جماهیر شوروی به‌عنوان کشورهای برتر در طول جنگ سرد؛
- دو ایالت آلمان بر سر دوراهی جنگ یا تشنج‌زدایی و آشتی؛
- دموکراسی و دیکتاتوری: تسلط و حقوق بشر، رویارویی با دشمن و دگرگونی روش‌های زندگی؛
- انقلاب صلح‌آمیز سال ۱۹۸۹ و اتحاد آلمان به‌عنوان یک چالش و فرایند؛
- فرهنگ تاریخی: یادآوری گذشته.

واحدهای ترکیبی با علوم اجتماعی

- کشمکش‌ها و قطعنامه‌های حاصل از کشمکش‌ها، برای نمونه، کشمکش در اروپا در دنیا (مقایسه)
- اروپا در گفت‌وگو با یک فرهنگ غیراروپایی؛
- چین در دوره مدرن اولیه و حدود سال ۱۹۰۰؛
- امپراتوری در دوره مدرن اولیه و حدود سال ۱۹۰۰.

واحدهای انتخابی

- سال ۱۹۱۷؛
- دنیا پس از جنگ سرد ۱۹۹۱-۱۹۸۹؛
- قتل عام و خشونت گسترده؛
- هویت‌های جنسی؛
- آلمان و همسایگانش؛
- اقتصاد و بازرگانی؛
- نقشه‌های دشمن.

ج) جامعه‌شناسی و اقتصاد

درس انتخابی اجباری علوم اجتماعی / اقتصاد که در پایه هشتم ارائه می‌شود، در واقع ادامه محتوا و عناوین ارائه شده در درس تحصیلات سیاسی و اخلاق پایه هفتم است. با توانمندی‌هایی که دانش‌آموزان در آنجا به دست آورده‌اند، آماده دریافت مطالب علوم اجتماعی / اقتصاد در دبیرستان هستند. مطالب و محتواها چنان انتخاب شده‌اند که دانش‌آموزان در زمینه‌های سیاسی، اجتماعی،

قطاعانه و مستقل و نیز ارزیابی فرایندهای حقوقی، اجتماعی و اقتصادی است. نتیجه این است که آن‌ها یاد می‌گیرند چگونه پیامدهای اجتماعی، اقتصادی و سیاسی را از چشم‌اندازهای متفاوت درک و ارزیابی کنند و تصمیماتی را که پاسخ‌گوی مسئولیت‌های اجتماعی باشند، اتخاذ کنند.

در دوره اول متوسطه، درس علوم اجتماعی/ اقتصادی را می‌توان به‌عنوان یک درس انتخابی- اجباری ارائه کرد.

در جامعه‌شناسی و اقتصاد چه عناوین و محتواهایی تدریس می‌شوند؟

محتوا	محدوده عناوین
شخص، گروه و مؤسسه	«جامعه‌شناسی» زندگی من- کشف هویت امروزی
تغییر در خانواده ● خانواده: یک ایده، اختلافات بسیار ● هم‌زیستی مسالمت‌آمیز امروزی	«جامعه‌شناسی» خانواده در شرایط تحول
اجتماعی کردن از طریق رسانه ● نقش و مسئولیت‌های رسانه ● تغییرات در رسانه و اجتماع	«جامعه‌شناسی» زندگی در دنیای رسانه
● بازار و ساز و کار بازار ● چرخه‌های اقتصادی ● پول/ پرداخت	«اقتصاد» داد و ستد پول- مقدمه‌ای بر تئوری اقتصاد
● کودکان و جوانان به‌عنوان عامل اقتصادی ● مصرف قابل تحمل ● مصرف و قانون	«اقتصاد» نسل جوان بر سر فرصت‌های خود و علائق اقتصادی
● قانون و مقررات ● توزیع عدالت ● نسل جوان و قانون	«قانون» قوانین برای جوانان هم اعمال می‌شود

اقتصادی برای زندگی خود اطلاعات کافی و مطمئن داشته باشند. آن‌ها در مورد دیدگاه‌های سیاسی، جامعه‌شناسی، اقتصاد و حقوق یاد می‌گیرند و دانش پایه خود را برای پیشرفت تئوری‌ها و تکنیک‌های علمی به کار می‌برند.

علاوه بر این، توانمندی‌های مورد نیاز برای تفسیر، ارزیابی و خلق مدل‌ها پیشرفت می‌کند. درس‌های انتخابی - اجباری بیشتر بر یادگیری علمی و خارج از مدرسه متمرکزند که هم‌بستگی علوم اجتماعی و حل مسائل فردی اجتماعی را تحریک و فعال می‌کند.

اقتصاد چه توانمندی‌هایی به دانش آموزان می‌دهد؟
هدف اولیه علوم اجتماعی کمک به جوانان است برای آنکه توانایی تصمیم‌گیری مدلل و آگاهانه به‌عنوان شهروند را در خود پیشرفت دهند.

تجزیه و تحلیل

دانش آموزان در مورد ساختارهای حقوقی، اقتصادی، اجتماعی و فرایندهای آموزشی می‌توانند دانش خود را به کار گیرند. با درک پیامدها و مشکلات اجتماعی که در آن سر می‌برند و استفاده از دیدگاه‌های علمی، الگوهای توصیفی تئوری‌ها و مدل‌ها، دانش آموزان توانایی تجزیه و تحلیل خود را بالا می‌برند و هم‌زمان به قضاوت در مورد دیدگاه‌های علمی اجتماعی می‌نشینند.

کاربرد روش‌ها

کاربرد روش‌های علمی، یعنی مواجه شدن با پدیده‌های حقوقی، اقتصادی، جامعه‌شناسی و چالش‌ها. دانش آموزان با تسلط هر چه بیشتر بر فرایندها، اطلاعاتی در مورد علوم اجتماعی کسب می‌کنند و مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهند. برای دستیابی به این نتیجه، آن‌ها باید توانمندی‌های پیشرفت‌دادن فرضیه‌ها، ایده‌های علمی- اجتماعی و مدل‌ها را کسب کنند و هم‌زمان بتوانند به تجزیه و تحلیل علمی- اجتماعی دست بزنند.

قضاوت

قضاوت علمی- اجتماعی به معنای توانایی اظهار نظر متفکرانه،

پی‌نوشت‌ها

- در آلمان اولین زبان‌های خارجی انگلیسی و فرانسه است، سایر زبان‌ها در مدارس اروپایی برلین و پروژه‌های آزمایشی مدرسه از پایه اول شروع می‌شوند.
- یادگیری زبان خارجی دوم در دبیرستان‌هایی که متعاقباً دانش‌آموزان آن‌ها به دانشگاه راه می‌یابند، اجباری است.
- در برخی دبیرستان‌هایی که به دانشگاه راه می‌یابند، یادگیری زبان دوم از پایه پنجم و ششم شروع می‌شود.

منابع

Kunter et al. (eds). Cognitive Activation in the Mathematics Classroom and Professional Competence of Teachers. New York: Springer.
4. KMK. (2015). The Education System in the Federal Republic of Germany 2013/2014. Bonn: Secretariat of the Standing Conference of the Ministers of Education and Cultural Affairs. Retrieved from: <http://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/pd/Eurydice/Bildungswesen-engl-pdfs/dossier-en-ebook.pdf>
5. Ortloff, D.H. (2007). Holding to tradition in post-unification Germany. Unpublished Ph.D. Dissertation: Indiana University.

Politische Bildung: The Social Studies in West Germany
Author(s): Wayne Dumas and William B. Lee
Source: The History Teacher, Vol. No. 2 (Feb, 1978), pp. 226-243
Published by: Society for History Education
Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/492290>
Accessed: 21/06/2014
2. Kultusministerkonferenz. (2017). Retrieved from <https://www.kmk.org/kmk/information-in-English/standing-conference.html>
3. Cortina, ks, Thames, M.H. (2013). Teacher Education in Germany. In M.

1. www.berlin.de/sen/bjf